



ובספר כרם צבי (דרשה ד) ביאר זאת ביתר הרחבה, שהרי בית המקדש הוא ביתו של הקב"ה, ולכן אנו צריכים לבא לביתו, כדי לשאוף אור של קדושה, אבל בימים אלו, הקב"ה בא אלינו, "דרשו ה' בהמצאו קראוהו בהיותו קרוב", אלו עשרת ימי תשובה, הקב"ה מתקרב אלינו, ומי שרוצה להתקרב, יכול לשאוף את אותו אור של קדושה, בכל מקום שהוא נמצא.

בזה נבוא ונבאר את ענין השבת שמחליפה את השופר, כי עניינה של השבת הא ההרגשה של "קטן הסמוך על שולחן אביו", וכפי שמובא מעשה (הובא בספר ליקוטים חדשים פרשת האזינו) על הרה"ק ר' אברהם משה ז"ע בנו של הרה"ק ר' שמחה בונם מפשיסחא ז"ע, אשר פעם אחת, נחלה בנו התינוק מאד בשבת, ונכנסה אליו אשתו הרבנית, ושאלה אותו, מדוע הוא אינו מתפלל על בנו החולה שיבריא? וענה לה: משל לאחד שהיו לו שני בנים, האחד היה סמוך על שולחן אביו, ואילו השני לא היה סמוך על שולחנו, אלא כל דבר שהיה צריך - היה אביו שולח לו. אם כן, מה השוני ביניהם? אמנם יש הבדל גדול, זה שסמוך על שולחן אביו, אינו צריך לבקש כל פעם מאביו שיתן לו צרכו, אלא לוקח תמיד מה שלבו חפץ. מאידך, הבן השני אינו כן, הוא חייב תמיד לבקש מאביו שישלח לו את צרכיו. בשבת קודש אנחנו מתייחדים עם השי"ת, וכאילו אנו סמוכים על שולחנו, ולכן אין לנו צורך להתפלל ולבקש את צרכינו, כי הוא ממילא נותן לנו מה שאנו זקוקים, ובתוך זה רפואות וישועות (ועי' שער הכוונות סדר שבת דרוש א', שכתב וז"ל: אמנם ביום השבת כל מה שנעשה בחול ע"י תפילות, הוא נעשה מאליו ומעצמו בשבת וכו' יע"ש כל דבריו). ובה פירש את הפסוק (האזינו ל"ב, ג') "כי שם ה' אקרא" - בגימטריא "שבת" (כולל ארבע התיבות), בשבת אין צריך להתפלל, רק יתן שבת - "הבו גודל לאלהנו", ורפואה קרובה לבא. עכ"ד.

בזה נבוא ונבאר כשבעל הבית חוזר מבית הכנסת בליל שבת הוא אומר: 'שלוש עליכם מלאכי השרת מלאכי עליון', מקדם הוא אותם בברכת 'בואכם לשלוש מלאכי השלוש', ומבקש מהמה 'ברכוני לשלוש מלאכי השלוש'. ומיד פונה הוא אליהם ואומר 'צאתכם לשלוש מלאכי השלוש'. וכבר עמדו עלכרבים וגם טובים, מהו פשר הדבר שמיד אומרים להם 'צאתכם לשלוש', מדוע משלחים אותם לדרכם?

ונאמרו על כך תירוצים רבים על ידי גדולי הדורות, כמו גם כאלו שאכן לא אמרו קטע זה מטעם זה או גם טעמים נוספים.

אחד ההסברים לקטע זה, המרוממים ומגדילים את ערך יקרת השבת, נאמר על ידי רבי שמשון פינקוס זצ"ל, וכך ביאר הוא במתק שפתינו: בשעת הקידוש בשבת קודש, כל אדם הוא כמו כהן גדול הנכנס לקודש הקדשים ביום הכפורים, רגע שעליו נאמר 'וכל אדם לא יהיה באוהל מועד בבואו לכפר בקודש', ודרשו חז"ל שהכתוב בא לומר שאפילו מלאכים הקרויים 'אדם' גם הם לא יהיו באוהל מועד בעת כניסתו של כהן גדול לקודש הקדשים. כך הוא בדיוק שעת הקידוש, שעת ייחוד של כלל ישראל עם הקדוש ברוך הוא, שבו אפילו למלאכים אין להם שותפות. לכן, קודם הקידוש, פונים אנו אל המלאכים ואומרים להם 'צאתכם לשלוש מלאכי השלוש', כי עכשיו עומדים אנו לקדש את השבת, שעת הייחוד שלנו עם הקדוש ברוך הוא הגיעה ובו רק אנו שותפים.

נמצא כי בשבת קודש דומה האדם לזמן תקיעת שופר, ועניינם אחד, כניסה אל קדש הקדשים מקומו של הקב"ה. ממילא ביום ראש השנה שחל ביום חול רק על ידי תקיעת השופר נכנסים אל קדש הקדשים, אולם בשבת קודש על ידי עצם היום נכנס אל קדש הקדשים.

### בענין חן אשה בעני בעלה

חלקי ארץ ישראל התחלקו בין השבטים על ידי גורל, דבר מענין אומר הירושלמי (יומא פ"ד ה"א): אלמלא שנתן הקב"ה חן כל מקום בעיני יושביו לא היתה ארץ ישראל מתחלקת לעולם (- שהיה כל אחד בורר לעצמו חלק יפה ולא היו מתרצים בהטלת הגורל, קרבן העדה), ותני כן, שלושה חנינין נן: חן אשה בעיני בעלה, חן מקום בעיני יושביו, חן מקום בעיני לוקחיו.

מבואר מדברי הירושלמי שמחמת הטעם של "חן מקום בעיני יושביו" מצא חן בעיני השבטים הנחלות שהם קיבלו בארץ ישראל.

והקשה בעיון יעקב (עמ"ס סוטה מז.) מדברי הגמרא במגילה (ו.) "וזבולון מתרעם על מדותיו הוה, שנאמר 'זבולון עם חרף נפשו למות', מה טעם? משום דנפתלי על מרומי שדה. אמר זבולון לפני הקדוש ברוך הוא: רבונו של עולם! לאחיי נתת להם שדות וכרמים ולי נתת הרים וגבעות, לאחיי נתת להם ארצות ולי נתת ימים ונהרות. אמר לו: כולן צריכין לך על ידי חלזון.

ומתבאר כי זבולון על אף "חן מקום בעיני יושביו" התלונן והתרעם על חלקו. והעיון יעקב נשאר בקושיה ללא תירוץ.

הרה"ק רבי חיים אלעזר ממנוקאטש בספרו הגהות הירושלמי תירוק "אולם יש לומר, כיון דסיים שמה בגמרא שאמר לו הקב"ה הכל צריכין לך על ידי חילזון וכו', עיי"ש. ואם כן פייסו ונתפייס שוב קבלם מרצונו הטוב. ע"כ.

אלא שאין זה מתרץ, כי הפיוס על ידי החילזון נועד בגלל שלא נחה דעתו על חלקו ונחלתו, ואכתי קשה מדוע לא הועיל "חן מקום בעיני יושביו".

ונראה ליישב על פי מה שכתב המהרש"א במגילה (שם) דלפי פשוטו שמשבתח בזבולון שחרף נפשו למות במלחמה ונפתלי על מרומי שדה לא ידענו מה שבחו, ומשום הכי דרשו ביה דבאותה מלחמה שראו בני זבולון את נחלת בני נפתלי כי שם נקבצו, כדכתיב 'ויזעק ברק את זבולון ואת נפתלי קדשה' שהיא נחלת נפתלי כמה שאמר מקדש נפתלי וע"י שראו בני זבולון את נחלת נפתלי שהיה על מרומי שדה מקום שדות וכרמים, חרף הוא נפשו למות על רוע מזלו שנפל בגורלו ימים והרים וגבעות שאינו מקום שדות וכרמים. עכ"ל.

ומבואר שתלונתם של בני זבולון היתה אחר שהם באו לעזור במלחמה, ואז ראו את חלקו של נפתלי והתלוננו.

לפי זה יש לומר, כי כל התועלת של "חן מקום בעיני יושביו" הוא רק כאשר האדם אינו רואה את חלקו של השני ואז מסתפק בשלו ונהנה מכך. אולם כאשר שבת זבולון ראו את חלקו של נפתלי כבר לא הועיל הטבע של "חן מקום בעיני יושביו" ולכן קמו והתלוננו.

ובזה נבין כי חז"ל מדמים זאת גם ל"חן אשה בעיני בעלה" וגם בזה כל התועלת הוא רק כאשר שומר על עיניו ולא מביט על נשים זרות אבל כאשר ח"ו מביט על נשים זרות לא תהיה התועלת של "חן אשה בעיני בעלה", ולא תמצא חן בעיניו.

בזה נבוא ונבאר, באבות דרבי נתן (פרק ט"ז סוף הלכה ב') מסופר על נסיון קשה שנתנסה רבי עקיבא וכך מובא שם: 'אל תתמה על רבי צדוק שהרי רבי עקיבא גדול ממנו, כשהלך לארץ אוכילו קורצא אצל שלטון אחד ושיגר לו שתי נשים יפות רחצום וסכוםם וקשטום ככלות חתנים והיו מתנפלות עליו כל הלילה, זאת אומרת חזור אצלי וזאת אומרת חזור אצלי, והיה יושב ביניהם ומרקק ולא פנה אליהן. הלכו להן והקבילו פני השלטון ואמרו לו: שוה לנו מות משתנתנו לאיש הזה. שלח וקרא לו אמר לו: מפני מה לא עשית עם הנשים הללו כדרך שבני אדם עושים לנשים? לא יפות המה? לא בנות אדם כמותך הן? מי שברא אותך לא ברא אותם? אמר לו: מה אעשה ריחן בא עלי מבשר נבלות וטרפות ושרצים.

וכיוצא בזה היה לו לרבי עקיבא עם אשתו של טורונסורופוס הרשע כמבואר בנדרים (נ:), ובפירוש המיוחס לרש"י כתב, אשתו של טורונסורופוס אמרה אני אפתנו ואכשילהו לרבי עקיבא באה אצלו וגילתה שוקה כנגדו ורקק רבי עקיבא וכו'.

וכן חכמינו ז"ל מספרים לנו בגמרא (נדרים נ:): שרבי עקיבא התעשר מעושרה של אשת טורונסורופוס הרשע. ופירשו רש"י ותוספות שם, שהיה רבי עקיבא מקפחו לטורונסורופוס הרשע בפני קיסר ומקנטרו בדברים. פעם אחת בא לביתו סר וזעף, אמרה לו אשתו: מפני מה פניך זועפים? אמר לה: מפני רבי עקיבא שמקנטר אותי בכל יום בדברים. אמרה לו: אלהיהם של אלו שונא זימה הוא, תן לי רשות ואכשיל אותו בדבר עבירה. נתן לה רשות ונתקשטה והלכה לה אצל רבי עקיבא, כשראה רבי עקיבא אותה רק שחק ובכה, (רקק צחק ובכה). אמרה לו: מה אינן הנך תלת מילין? (מה) הם שלוש הדברים הללו). אמר לה: שנים אפרש שלישי לא אפרש, רקקתי על שבאת מטיפה סרוחה, בכיתי על האי שופרא דבלי בארעא. והוא שחק, שצפה ברוח הקודש שעתידיה להתגייר ולהינשא לו, ולא רצה להודיעה. אמרה לו: כלום יש תשובה? אמר לה: הן, הלכה ונתגיירה ונשאת לו לרבי עקיבא והכניסה לו ממון הרבה.

הרי לנו כי על ידי ריקקה יכול להינצל מחטא עריות. וכך כתב החיד"א בספרו דבש לפי (מערכת ק' אות ל"ט) וז"ל: ראיתי בכתבי גורי האר"י ז"ל, שאם ראה איזו אשה לאונסו ירוק וניצול מהרהורים. ואפשר לומר, כי הנה בהרהורים פוגם במחשבה שרומז יו"ד ולזה בא לידי קרי, כלומר שאותיות קר שהם משקר הרומז לסטרא אחרא היה לה אחיזה בצד מה במחשבה שהיא יו"ד ח"ו לפי מדרגת נפשו. וכשהוא ר"ק משליך אותיות ק"ר והי"ד נשאת עמו ולא יראה קרי. ואפשר שזה טעם למה שרק רבי עקיבא כשבאה אליו אשתו של טורונסורופוס, כמו שכתבתי בעניותי בקונטרס פתח עינים בנדרים על דף נ' ע"ב בס"ד ע"ש. עכ"ל.

ונראה לבאר כיצד הרקיקה מועילה להצילו, כי כל אדם את הרוק שלו בולע ואף נהנה מכך לעומת זאת רוק של אדם אחר אדם אינו מסוגל לבלוע ואף נגעל מכך. כך צריך להתבונן כלפי כל אשה, שאם היא שלו מותר לו להנות מיופיה לעומת זאת מאשה אחרת מן הראוי להיגעל ולדחות זאת.